

"PROLETAREC"
JE DELAVSKI
LIST ZA
misleče čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

DRUGI
NAJSTAREJŠI
jugoslovanski
socialistični list.

NO.—ŠT. 1203.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 2. OKTOBRA, (OCTOBER 2.) 1930.

Published weekly at
3039 W. 28th St.

LETO—VOL XXV.

NAPADI NA RUSIJO VSLED POLOMA ŽITNEGA TRGA

MILIJONE LUDI STRADA KRUHA VZLIC OGROMNIM ZALOGAM ŽITA

Fiasco Hooverjevega odbora za odpomoč farmarjem zakriven s hujskanjem zoper sovjetsko Unijo

Na konvenciji republikanske stranke v Kansas Cityju 1. 1928 je bilo ameriškim farmarjem obljubljeno, da ako zmaga Hoover, bo začela nova administracija takoj po nastopu službe izvajati agrarni program v odpomoč ameriškim kmetovalcem, ki so pritirani vsled ekonomskih razmer v največjo krizo, kar jih pomni zgodovina poljedelstva v tej deželi.

Hoover je po izvolitvi res imenovan poseben odbor, zvan Federal Farm Board, ki naj bi nemudoma začel z delom, da dožene vzroke depresije med farmarji in napravi načrte za rešilno akcijo.

Dve leti je preteklo od tega, farmarji pa so tirani bolj in bolj v krizo. Ako jim pridelke uniči suša, so brez dohodkov. Ako je letina dobra, so cene posebno žitu tako nizke, da jim ne plačajo niti njihovih stroškov.

Vlada se lovi za rešilne bilke

Kje so vzroki, in kje odpomoč, vprašujejo farmarji, in vlada je vzrok svojemu neuspehu končno odkrila na senzacionalnem način v — sovjetski Rusiji! Njen poljedelski tajnik ter član federalnega odbora za pomoč farmarjem so ugotovili, da se sovjetska Unija borci z bankrotom in vsled tega nujno potrebuje gmočnih virov. Ker je žito njen glavn in izvoz, je skozi svoje trgovske agente prodala ogromne zaloge svoje pšenice za vsako ceno, ki jo je mogla dobiti, na čakaški žitni borzi in enako na drugih žitnih tržiščih po svetu. Na ta način so bili američki farmarji, ki pridelujejo pšenico, potisnjeni ob zid, in ob enem tudi farmarji tistih držav v Evropi, katere izvajajo velike količine pšenice.

Poljedelski tajnik Hyde je nastopal v intervjujih in na se-stankih kakor da so vsi lepi načrti ameriške vlade za odpomoč farmarjem padli v vodo vsled pritiska ruskega žita na svetovni trg, zato si lahko umije roke, če farmarji še dolgo ne bodo dejani prosperitet.

Krik o ruskemu navalu neosnovan

Rusija je izvajala ogromno pšenice še pod carizmom. Zdaj jo eksportira mnogo manj, toda ker se njen pridelek začen z rekonstrukcijo dežele od leta do leta veča, postaja zopet faktor na svetovnemu žitnemu trgu.

V Chicagu obstoji 60 let stara žitna borza, zvana Board of Trade, kjer si kujejo špekulantje, ki nikdar ne delajo na polju milijone dolarjev profita na račun trdrega dela kmetovalcev. Na tej borzi je prodal na način, ki je na borzah v običaju, trgovski biro sovjetske Unije blizu 8,000,000 bušljev pšenice, kar se glasi mnogo, a je malenkost v primeri z ogromnimi količinami žita, s katerim žonglirajo v svrhu, da iztisnejo čim več iz farmarjev, razni špekulantje s svojimi stotinami milijonov dolarjev premoženja. Naivneži so se obupnim vzlikom Hooverjevega poljedelskega tajnika vjeli in so začeli histerično zahtevati preiskavo. Dosegli so, da je "vladam" prepovedano na ameriških borzah prodajati pridelke svojih dežel, in ruska je edina, ki to dela, kajti drugod je produkcija in distribucija še vedno v privatni posesti. Vodilni funkcionarji žitne borze v Chicagu so izjavili, da je ruska trgovska komisija postopala natančno kot določajo kupcijska pravila borze in ni vsled tega zagrešila ničesar. Toda cene pšenici so prvič, nekdo je torej krit, čemu si ne bi izbral: Rusija? In izbrali so si jo tudi mnogi krogri v evropskih žitnih deželah, češ, sovjetska Unija je odgovorna za polom na žitnem trgu.

Krise farmarjev, ki pridelujejo žito v Zed. državah, Argentina, Jugoslaviji, Rumuniji, na Ogrskem itd., ni kriva U. S. S. R., nego kapitalizem, ki je pritiral svetovno gospodarstvo v polom. Dvajset milijonov delavcev je brez zasluka, 30 milijonov drugih dela le po nekaj dni v tednu ali mesecu in v splošnem za znižano plačo. Več sto milijonov ljudi je občutno pri zadetih s pomanjkanjem. Ob velikanskih zalogah žita gladujejo milijoni kruha, in to je tisti vzrok krize med farmarji, katerega agentje kapitalizma iščejo v Rusiji, namesto doma.

Žitni trg bo nagloma izboljšan, ako ...

Dajte delavcem zasluk, da bodo imeli s čem kupiti kruh, pa bo problem rešen! Pritrpite zavornice na voz špekulantov, ki znižujejo cene žitu, medtem ko prodajajo njihove trusts-nizirane pekarne kruh vedno po visokih cenah, neglede, da do-bivajo pšenico napol zaston.

Lanskoto poletje je zagrmela ameriška "prosperiteta" na newyorskih borzah na tla. Milijarde dolarjev, ki so jih imeli do-tele mali špekulant, in deloma farmarji in delavci, se je iztekelo v velike blagajne finančne knezove. Kapitalizem je s pomočjo svojega časopisa in marijonet v vodi poskrbel, da ni po-vzročil vsled tega poloma histerične panike, nego je odkrival krizo čisto pologama in neslišno, kakor tat duri. Danes imamo armado brezposelnih, in mesta se pripravljajo, da jim skozi zimo preskrbe streho ter nekoliko desek za ležišče, in pa toliko hrane, kolikor jo je nujno potrebno, da se človeka obvaruje smrti vsled gladi. Ali je tudi tega Rusija kriva?

Gospodarskega poloma farmarjev torej ni krivo rusko žito, pač pa kriminalni sistem, ki mu pravimo kapitalizem.

PROBLEM, KI GA MOGOTCI IGNORIRAJO

Če prebirate dnevno časopise, vidite, kako se aspiranti za governerje, senatorje itd. prekljajo radi prohibicije. Isto delajo uredniki in kartonisti. Kaj pa problem brez-poselnosti? To jim je postranska briga. Se laj v kampanji sicer govore o njih na shodih, obljubujejo to in ono, demokratski kandidati pa zvracajo odgovornost na Hooverja, dasi sta obe stranki enako krivi. Že skozi poletje so v nekaterih mestih odprli javne kuhinje za brezposelne, stotisoči pa si pomagajo s prosačtvom, ali si s svojimi pičlimi prihranki kupujejo le tolike hrane, da se drže pokonci. Na zimo bo slabše. Na vrhu na sliki je skupina brezposelnih v neki javni kuhinji v New Yorku, kjer dobe enkrat na dan malo "corbe" in kruha. Spodaj je armada brezposelnih pred mestno posredovalnico za službe, ki stoji po cele ure dan za dnem čakajoč dela, ki ga morda preskrbi temu ali onemu posredovalnici.

INTERNACIONALA O MUSSOLINIJEVI JUSTICI V TRSTU

Socialistična internacionala je poslala svetovnemu delavskemu tisku razen drugih tudi občireni članek starega socialističnega voditelja Filippo Turatija o znarem tržaškem procesu proti Slovencem, katerega je priobčil v tej deželi tudi vplivni socialistični teden "New Leader" v New Yorku. Turati ni pristaš nacionalizma, niti ne nasilnih akcij, toda pravi, da to kar počne Mussolinijev zoper narodnostne manjšine v Italiji, povzroča nele dolivanje olja na ogenj skrajnemu nacionalizmu, nego tudi nasilne odgovorse na nasilna dejanja. Turati, ki je sedaj izgnanec, živi v Parizu. Bil je dolgo let eden glavnih voditeljev socialističnega gibanja v Italiji in v internacionali.

Še en nov klub J. S. Z.

Zadnjič smo poročali o obnovitvem oziroma ustanovitvem klubov JSZ. v vzhodnem Ohiu, pred kratkem pa je bil ustanovljen nov klub v naseljini Oglesby v Illinoisu.

"PROLETAREC"

beleži napredok
v cirkulaciji tudi v septembру. — Priporočite ga onim, ki nanj že niso na-ročeni. Kadar vam naročnina poteče, boste storili listu veliko usluga, ako jo obnovite čim-prej.

HITLERJEVCI V NEMČIJI DELAO NACRTE ZA FAŠISTIČNI PREOBRET

Gospodarski kaos v Evropi in breme vojnih odškodnin je voda na mlin bombastikov, ki obljuhujejo Nemčiji rešitev preko noči.—Kapitalizem s fašisti

Od ducata na 107 poslancev je velik napredok. Nemški fašisti, ki operirajo pod zavajalnim imenom "narodna socialistična stranka", da so z njim lagljje prodriči tudi med delavce, se zavedajo tega narastka in umevno nastopajo zelo arogantno. Vzlič temu si ne upajo biti toliko širokoustni, kot so bili italijanski fašisti predno so okupirali Rim in se pola-stili vlade. V Leipzigu sta bila pred sodiščem dva nemška fašista radi njunega protizakonitega delovanja za odpravo republike in sedanje ustave.

Njima v prilog je prišel pričati tudi nemški Mussolini Adolf Hitler, ki je svečano izjavil, da se bodo njegovi ljudje (fašisti) polasti vlade z legalnimi metodami, to je, parlamentarno, in šele ko dobe večino, bodo odpravili sedanjo republikansko ustavo, parlamentarizem in demokracijo ter "prerodili" in "obnovili" Nemčijo, da bo mogočna in vplivna kakor je bila pred in med svetovno vojno. Ko bi bil res toliko močan, ne bi govoril o legalnosti, nego bi se polastil vlade s silo.

Kakor fašisti v Italiji in Avstriji, so tudi nemški fašisti največji sovražniki socialistične stranke. V svojem pričetu pred sodiščem je Hitler pojasnil svoje načrte, in eden teh je posekat glave tistim, ki so sestavili ter sprejeli sedanjo ustavo. To je grožnja socialista, in Hitler v duhu že

gleda, kako se bodo njihove glave, oblite s krvjo, trkljale pod vodstvom socialistov.

Vse bi še šlo, ako ne bi bilo socialistov, ki so dobro organizirani in so pripravljeni boriti se za državljanske svobodštine, za pridobljene pravice in za republiko tudi z orožjem. Tisoč socialistov se vežba v republikanski gardi. Fašisti imajo v svoji gardi okrog 25,000 mož, medtem ko jih imajo državne čete 100,000. Najjača obrambna sila nemške republike in ustave so sedaj dobro organizirane nemške unije, ki so

glave, oblite s krvjo, trkljale pod vodstvom socialistov.

KRIZA SE ZAJEDA V DENARNE ZAVODE

V Chicagu je nedavno pričela generalna porota z zasiševanjem ljudi, ki so obtoženi rušenja bank. Od prešlega novembra je prenehalo poslovati v tem mestu okrog osm bank. Skoro v vseh so vlagatelji izgubili, ali pa izgube od 40 do 70 odstotkov svojega denarja. Zakoni so sicer strogi, toda se jih ne izvaja, in kadar pride kaka banka v konkurs, jo obrejo še tisti, katere ji dolobi za upravitelje pri likvidirjanju so-dišč.

Od prešlega petka je prešla v upravo od državne oblasti določenega likvidatorja tudi Millard State banka na 26. ce-sti, v kateri imajo vloge mnogi Slovenci. Bivši direktorji si še vedno prizadava, da dobi od vlagateljev dovolj posojil za kritje takozvanih neiztirljivih ali "zamrznjenih" investicij, in v jih dobi, upa, da banko reši v korist sebe in vlagateljev. Le v slednjem slučaju bi smeli upati, da dobe dolar za dolar na svoje vloge, če pa banka ostane pod likvidacijsko upra-vo, dobe kvečemujo 50%, in še vedno napol fevdalne raz-

mere. Nad eno tretjino zemlje na Madžarskem lastuje 980 velikašev. Nekateri posedujejo po sto tisoč akrov rodovitne zemlje in več 18 aristokratov lastuje 574,962 akrov; za njimi pride 1,112 "magnatov", ki lastujejo 4,808,525 akrov; 250,000 kmetovalcev lastuje kmetije v velikosti do 150 akrov, nad pol drug milijon kmeter pa ne posudeve več kot dobro gredo vsaki, preživljava pa se z delom na velikih posestvih. Okrog 200,000 poljskih delavcev na Ogrskem je že dolgo brez vsakega zaslужka in v be-di. Podpira jih država toliko, da ne poginejo. Ogrska je edina država v Evropi, ki ima še vedno napol fevdalne raz-

mere. Delavske in napredne kmecke organizacije so silno ovirane, ker jim diktatura ne dovoljuje nikake svobode. N oben članek in nobena notica ne sme v list brez cenzorjevega dovoljenja. Delavska zborovanja, na katerih bi se kritiziralo vlado, niso dovoljena.

Draga policija

Policistički departmanti mesta Chicaga predlagajo v proračunu za leto 1931 postavko v vložki \$17,568,237 za vzdrževanje policije. To je veliko več, kot pa znašajo letni stroški za armado in policijo marsikaterje manjše dežele, dasi po prebi-valstvu večje kakor je Chicago.

Je proti nemškemu fašizmu

Ottovo Braun
Fašizem v Nemčiji, ki je dobil pri prošlih volitvah v državni zbor nad sčet poslancev, je zdaj zelo širokosten z grožnjami in obeta, da bo prinehal na vlad, se bodo glave socialistov trkljale pod pesku, a pri tem vendar računa, da so socialisti premožni, pa izjavlja, da se bo polastil moči "legalno", s parlamentarnimi metodami, torej brez "revolucije". Na sliki je Otto Braun, pruski ministerski predsednik in zdaj eden najjačih voditeljev socialistične stranke v Nemčiji, ki pravi, da Nemčija ne postane druga Mussolinija.

Ottovo Braun
Fašizem v Nemčiji, ki je dobil pri prošlih volitvah v državni zbor nad sčet poslancev, je zdaj zelo širokosten z grožnjami in obeta, da bo prinehal na vlad, se bodo glave socialistov trkljale pod pesku, a pri tem vendar računa, da so socialisti premožni, pa izjavlja, da se bo polastil moči "legalno", s parlamentarnimi metodami, torej brez "revolucije". Na sliki je Otto Braun, pruski ministerski predsednik in zdaj eden najjačih voditeljev socialistične stranke v Nemčiji, ki pravi, da Nemčija ne postane druga Mussolinija.

Glasovi iz našega Gibanja

Delavstvo in volilna kampanja

Strabane, O. — Gledam svojo bolno nogo in pišem. Gledam ljudi — sedaj je več časa, ko nisem za delo, čitam in premislujem ter čakam: čakam, da spet ozdravim, čakam, da se delavstvo izpametuje. milijoni čakajo dela, milijoni čakajo kruha, vse čaka, a vzlič temu, svet drvi. Ali pa se ti le tako zdi.

Oblastniki, ki kontrolirajo ekonomsko in politično življenje te dežele, so jo vzlič njenemu brezprimeremu bogastvu pripravili v krizo, katero čutijo vsi, razen bogatašev. In kot po navadi, tudi v tej volilni kampanji obljubujejo delavcem vse kar si morejo izmisliti.

Clovek občuduje odbornike raznih unij, ki prodajajo podložne člane raznim političnim aspirantom kapitalističnih strank in agitirajo za njihovo izvolitev pod masko delavskih prijateljev.

Socialni problemov, ki kričejo po rešitvi, taki odborniki unij ne vidijo in jih nočejo videti. Demagogi, zrasli v nižinah, prodani bosom zgoraj, se plazijo kakor gosenice med delavskim ljudstvom ter vpijejo, proc s politiko iz unij, proč s strankarstvom iz delavskih organizacij! In ravno tisti ljudje so udinjani republikanski in ponekod demokratski stranki. Ne poznajo dolgournega dela, ne trpljenja, ne mizerije, ker so v svoji moralni propalosti prodali sposobnost, kolikor in kaksno imajo, tistim, ki hočejo delavsko rajo držati v svojo podložništvu izkorisčanja do najskrajnejše meje.

Tu, v Mellonovi državi, se dogajajo v volilni kampanji stvari, ki so podobneje kaki avto dirki kot pa volilni agitacijski.

James Davis, "delavski" tajnik v Hooverjevem kabinetu, je dobil v Pennsylvaniji rezpublikansko nominacijo za zvezneg senatorja. Kampanjo je otvoril z velikim pomrom. Stotino dobro plačanih ljudi delazanj, in razun teh več tisoč, ki so radi državnih služb, prisiljeni agitirati za kandidate, katere odobri birokracija in staroga garda Mellonove stranke.

"Delavski" tajnik Davis spadajo ostareli delavci, ki ima premoženje, ki ga cenijo ostanejo brez zaslužka, in so na trideset milijonov dolarjev. brez sredstev. Družba jim je dolžna plačevati pokojnino, in v majni ali fabriki, niti ne sato so bili socialisti PRVI in plačo, ki jo prejema kot "delavski" tajnik. Nagarati so mu glas, oddan socialistom, je ob enem glas, ki zahteva, da družbe dostojno poskrbi za izgaranje in ostarele delavce s penzijo, katero so si s težkim delom pošteno prislužili.

Drugi problem je brezposeljnost. Če lahko mnogo revnje že bil governer te države, še dežele, kakor so Nemčija, Anglija in avstrijska republika od njegove administracije? Ali se življenske razmere delavcev v Pennsylvaniji izboljšale? Narobe. Unije so domalega uničene ali skrajno oslabljene, in najjača med njimi, U. M. W. na poljih mehkega premoča, je docela izginila. Državljanske svobodčine so marsikje od kompanijskih biričev

ter njihovih političnih hlapcev pogažene. Delavec ima pravico edino ubogati, in če se temu carskemu ukazu upira, ga proglašajo za nelojalneža.

Nasproti omenjenima kandidatom ima delavstvo dva, ki sta vredna, da agitirate za njuno izvolitev.

DR. WM. VAN ESSEN kandidira v zvezni senat na socialistični listi, in

JAMES H. MAURER je naš kandidat za governerja Pensylvanije. Delo, ki sta ga vršila dozdaj, je bilo delo za ljudstvo in njima je v čast.

James H. Maurer je bil 16 let predsednik Pennsylvanske delavske federacije. Užival je v unijah veliko zaupanje; vse svoje energije je porabil v prid ljudskih interesov. Sedaj pa je ista federacija pod reakcionarnim vodstvom indorsirala Maurerju nasprotnega kapitalističnega kandidata. Žalostno, a resnično.

Ko je bil Maurer član legilature v tej državi, si je pribadeval, da spravi skozi čim več socialnih zakonov, in da prepreči sprejem reakcionarnih predlog kolikor mogoče. Ker je sposoben, razumen in pravi delavski diplomat, mu je uspelo, četudi ni imel za seboj kluba socialističnih poslanec. Stotisoč poškodovanih delavcev se ima v tej državi njemu zahvaliti, da prejemajo odškodnino. Maurer se je zanj trudil in pridobil poslanec, "a so ga podpirali. Kadar ni šlo drugače, je Maurer kako svojo predlogo dal drugemu poslancu liberalnejših nazorov, češ, ti jo predlagaj, da bo sprejet; drugega je pridobil, da je zagovarjal, sam pa je ostal bolj v ozadju, da ne vzbudim sumnje med reakcionarnimi poslanec, ki bi predlogo lahko porazili. Tako je en poslanec storil za ljudstvo več kakor drugi skupaj, pa ljudje vzlič temu ne razumejo, ker so odvisni za "duševno hrano" od kapitalizmu prodanega tiska.

MILIJONE DOLARJEV ZA JEZOVE

Po dolgem pregovarjanju med državami, Arizona, California, Colorado, Nevada in New Mexico, se je končno začel izvajati kongresni "Boulder Canyon Project Act", ki določa, da federalna vlada zgradi jezovo v Boulder Canyon v Arizoni na meji Nevada; z njim dobi suhi kraji velike водne rezervarje, katerih glavnih dotok bo Colorado River. Služili bodo v prvi vrsti namakanju zemlje za poljedelstvo v krajih, katerih bodo dosegli, in nekaterim californijskim mestom. Boulderske водne naprave bodo koristile največ južnemu delu California, vključivši Los Angeles. Zvezna vlada ima nalogo zgraditi pri boulderskem jezu veliko elektrarno, ki bo oskrbovala električno silo napravami pri jezovih ter bližnjih okrajih. Rezervar bo ogromen in podvzety je eno izmed največjih, kar se jih je lotila ameriška vlada. Boulderski jez bo stal zaenč z drugimi napravami do dve sto milijonov dolarjev. Z delom so pričeli drugi teden v septembetu z običajnimi ceremonijami. Na večji sliki je množica, ki prisotujev otvoritveni gradnji, na manjši spodaj na desni pa je notranji tajnik Wilburn, ki ob tej prilici zabija srebrn žrebel k tračnici. Tuk njeza je nekaj drugih državnih uradnikov. Prvo delo je gradnja stranske proge do kraja, kjer bodo zgradili glavni jez za ustvaritev velikega umetnega jezera.

stične politike, se branijo samo pomaga farmerju, ko nič ne poljskim pridelkom je sramota za svojo "penzijo". Vi, delavci, da si jo zasigurate, da skrbite, da si jo zasigurate, in če ne že za vas, vsaj za svoje otroke, vsled tega postanite ne samo simpatičar, nego tudi član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

Spomini na obisk v Kan-

SASU

(Konec.)

Poslovili smo se od gostilnih rojakov v Springfieldu, in jo "mahnili" proti Auburnu, kjer je tudi lepo število bivših Kansascanov. Prva moja pot je bila k mojem staremou sosedu Valentini Kerhlikarju, sedanemu trgovcu z raznimi življenskimi potrebsčinami. Slovenska naselbina v Auburnu napravi zelo dober vtis na vsekoga tujca. Imajo lične hiše z lepo urejenimi vrtovi okrog in vsakdo pridela precej raznega sočiva in redi perutnino doma; vsled tega je precej na boljšem kot pa delavec v industrijskih mestih, kjer mora kupiti vse do najmanjšega prese solate. S Kerhlikarjem sva zopet obujala stare spomenice; saj veste, da si imata dva, ki sta bila dobra prijatelja in soseda in se nista videla dolih 18 let, mnogo povedati. Upam, da me bo obiskal v Detroitu, kjer mi bo mogoče povrniti ustreznost na enak prijateljski način.

Stranka, ki jo zastopata dr. Van Essen in James H. Maurer, ima obe ti zahtevi v svojem programu od začetka, ne šele od te kampanje. Delavski voditelji, ki indorsirajo kapitalistične ali skrajno oslabljene, in najjača med njimi, U. M. W. na poljih mehkega premoča, je docela izginila. Državljanske svobodčine so marsikje od kompanijskih biričev

ter njihovih političnih hlapcev pogažene. Delavec ima pravico edino ubogati, in če se temu carskemu ukazu upira, ga proglašajo za nelojalneža.

Nasproti omenjenima kandidatom ima delavstvo dva, ki sta vredna, da agitirate za njuno izvolitev.

DR. WM. VAN ESSEN kandidira v zvezni senat na socialistični listi, in

JAMES H. MAURER je naš kandidat za governerja Pensylvanije. Delo, ki sta ga vršila dozdaj, je bilo delo za ljudstvo in njima je v čast.

James H. Maurer je bil 16 let predsednik Pennsylvanske delavske federacije. Užival je v unijah veliko zaupanje; vse svoje energije je porabil v prid ljudskih interesov. Sedaj pa je ista federacija pod reakcionarnim vodstvom indorsirala Maurerju nasprotnega kapitalističnega kandidata. Žalostno, a resnično.

Ko je bil Maurer član legilature v tej državi, si je pribadeval, da spravi skozi čim več socialnih zakonov, in da prepreči sprejem reakcionarnih predlog kolikor mogoče.

Ker je sposoben, razumen in pravi delavski diplomat, mu je uspelo, četudi ni imel za seboj kluba socialističnih poslanec. Stotisoč poškodovanih delavcev se ima v tej državi njemu zahvaliti, da prejemajo odškodnino. Maurer se je zanj trudil in pridobil poslanec, "a so ga podpirali. Kadar ni šlo drugače, je Maurer kako svojo predlogo dal drugemu poslancu liberalnejših nazorov, češ, ti jo predlagaj, da bo sprejet; drugega je pridobil, da je zagovarjal, sam pa je ostal bolj v ozadju, da ne vzbudim sumnje med reakcionarnimi poslanec, ki bi predlogo lahko porazili. Tako je en poslanec storil za ljudstvo več kakor drugi skupaj, pa ljudje vzlič temu ne razumejo, ker so odvisni za "duševno hrano" od kapitalizmu prodanega tiska.

Razvoj industrije s kapitalističnim načinom produkcije in distribucije je povzročil, da imamo za Zed. države dva primernoma nova socialna probleme, ki zahteva rešitev. Eden se tiče delavcev, ki jih industrija izmeče potem, ko jim vzame moč, "med staro šaro". Sem

član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

stične politike, se branijo samo pomaga farmerju, ko nič ne poljskim pridelkom je sramota za svojo "penzijo". Vi, delavci, da si jo zasigurate, da skrbite, da si jo zasigurate, in če ne že za vas, vsaj za svoje otroke, vsled tega postanite ne samo simpatičar, nego tudi član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

Razvoj industrije s kapitalističnim načinom produkcije in distribucije je povzročil, da imamo za Zed. države dva primernoma nova socialna probleme, ki zahteva rešitev. Eden se tiče delavcev, ki jih industrija izmeče potem, ko jim vzame moč, "med staro šaro". Sem član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

Razvoj industrije s kapitalističnim načinom produkcije in distribucije je povzročil, da imamo za Zed. države dva primernoma nova socialna probleme, ki zahteva rešitev. Eden se tiče delavcev, ki jih industrija izmeče potem, ko jim vzame moč, "med staro šaro". Sem član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

Razvoj industrije s kapitalističnim načinom produkcije in distribucije je povzročil, da imamo za Zed. države dva primernoma nova socialna probleme, ki zahteva rešitev. Eden se tiče delavcev, ki jih industrija izmeče potem, ko jim vzame moč, "med staro šaro". Sem član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

Razvoj industrije s kapitalističnim načinom produkcije in distribucije je povzročil, da imamo za Zed. države dva primernoma nova socialna probleme, ki zahteva rešitev. Eden se tiče delavcev, ki jih industrija izmeče potem, ko jim vzame moč, "med staro šaro". Sem član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

Razvoj industrije s kapitalističnim načinom produkcije in distribucije je povzročil, da imamo za Zed. države dva primernoma nova socialna probleme, ki zahteva rešitev. Eden se tiče delavcev, ki jih industrija izmeče potem, ko jim vzame moč, "med staro šaro". Sem član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

Razvoj industrije s kapitalističnim načinom produkcije in distribucije je povzročil, da imamo za Zed. države dva primernoma nova socialna probleme, ki zahteva rešitev. Eden se tiče delavcev, ki jih industrija izmeče potem, ko jim vzame moč, "med staro šaro". Sem član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

Razvoj industrije s kapitalističnim načinom produkcije in distribucije je povzročil, da imamo za Zed. države dva primernoma nova socialna probleme, ki zahteva rešitev. Eden se tiče delavcev, ki jih industrija izmeče potem, ko jim vzame moč, "med staro šaro". Sem član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

Razvoj industrije s kapitalističnim načinom produkcije in distribucije je povzročil, da imamo za Zed. države dva primernoma nova socialna probleme, ki zahteva rešitev. Eden se tiče delavcev, ki jih industrija izmeče potem, ko jim vzame moč, "med staro šaro". Sem član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

Razvoj industrije s kapitalističnim načinom produkcije in distribucije je povzročil, da imamo za Zed. države dva primernoma nova socialna probleme, ki zahteva rešitev. Eden se tiče delavcev, ki jih industrija izmeče potem, ko jim vzame moč, "med staro šaro". Sem član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

Razvoj industrije s kapitalističnim načinom produkcije in distribucije je povzročil, da imamo za Zed. države dva primernoma nova socialna probleme, ki zahteva rešitev. Eden se tiče delavcev, ki jih industrija izmeče potem, ko jim vzame moč, "med staro šaro". Sem član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

Razvoj industrije s kapitalističnim načinom produkcije in distribucije je povzročil, da imamo za Zed. države dva primernoma nova socialna probleme, ki zahteva rešitev. Eden se tiče delavcev, ki jih industrija izmeče potem, ko jim vzame moč, "med staro šaro". Sem član in agitator socialistične stranke.

John Terčelj.

la vsem mojim znancem in prijateljem v Kansasu.

V Girardu ne dremljemo

Girard, O. — Iz seznama priredb, ki ga je objavil v tem listu s Kosir, ste videli, da naselbina Girard, kakor je majhna, ne dremlje. Določeni datumi za zabave, za slavnost razvijanja zastave, imel je koncert Tone Subelj, v soboto večer 25. oktobra pa bo imel priredbo klub št. 222 z govorom, deklamacijami in drugimi točkami, potem pa bo plesna in prostabava.

Obiščen je Jos. Snay iz Bridgeporta, znani agitator v delavskem gibanju in najuspešnejši delavec v akciji za razsiritev "Proletarca".

Culi bomo Anno P. Krasno iz Johnstowna, Pa., ki nam bo deklamiral svojo pesnico "Proletarci", in ob enem bo imelo tudi govor v slovenskem in angleškem jeziku, slednje za mladino.

Priredbe naprednih organizacij so vse dobre in vredne, da jih posvete. Ali včasi je treba tudi priredbi, kakršne nam dajejo socialistični klub. Zahava je na njih združenje v delavskem političnem polju, kot ste se pred leti, ker le v tem je rešitev ljudstva.

Peter Benedict.

NOV KLUB JSZ NA OGLESBYJU

Oglesby, Ill. — Razmere, kakršne je povzročili kapitalistični sistem, so delavce privede, da so začeli bolj razmišljati o žalostni položaju in slabu občetajočo bodočnosti. Vselej tegega so zavrejoči tudi toliko živahnjeja kampanja

'NADA'
št. 102 SNPJ.
Chicago, III.

'PLES SLABIH ČASOV'

John Kochavarjev orkester. — Izborna postrežba. Nagrade (3) za čas primerno oblecene.

VŠČIPCI

Politika in "Zarja".

Pravilno, da politika in kulturna ne gre skupaj. En dokaz je pevski zbor "Zarja" v Clevelandu, katero so razvojili naivni ljudje v interesu klike, ki hoče v "metropoli" kaj postati s pomočjo republikanske politike.

Jokavost slaba vojna metoda proti fašizmu.

Clovek, ki joka na odru v svojem klicarstvu na vojno proti fašizmu, je slab bojevnik.

Kako se bore socialisti.

V Parizu, Nici, v švicarskih mestih in drugje v inozemstvu je stotine italijanskih socialistov, ki so na najtežje načine prišli preko meje in se otieli Mussolinijevim rabiljem. Umetno, da sorodnikov niso mogli vseti s seboj. V tujih deželah so obnovili italijansko socialistično stranko, izdajajo liste in širijo protifašistično propagando z vsemi dopustnimi sredstvi. Svojih imen ne skrivajo, dasi je v martsikateru slučaju nevarnost, da se histerična fašistična oblast maščuje nad njihovimi sorodniki. Tudi propaganda v Italiji proti fašizmu je velika. Vodijo jo socialisti, sededa s podzemskimi metodami.

Božje kazni.

Ave Maria našteva strašne kazni, ki so doletete bogokletne ljudi. Nekdo je jelen v petek meso, našli so ga mrtvega, kos messa ga je zadušil. Nekdo se je zaklinjal, da će je Bog, naj pošlje potres, in dogodil se je. Več sto ljudi je bilo ubitih — šiba božja! In tako naprej in naprej. Samo to ni pojasmil pobožni pater, čemu usmiljeni stvarnik tako kruto kaznuje ljudi, ki so pobožni, ki podpirajo cerkev in duhovnike? Čemu ne udari s svojo šibo samo svobodomiscev, bogotajcev in drugih gresnikov, ter jih iztrebi s sveta? V potresih, v požarih, povojnih, sušah, v vojnah in lakatah navadno pošle svojim najvernejšim največje trpljenje! To ni argumentiranje z gospodi na "ameriških Brezjah", ker je z njimi vsako razpravljanje brezplodno. Oni hočejo, da verni Slovenci ostanejo ne samo verni, nego tudi glupi.

Nepazljivi nadzorniki.

Jezični "filozof" ima prav, ko kritizira "nepazljive" nadzornike. Če bi bili bolj budni, se bi npr. zainteresirali za njegov slučaj; prijavil je jednoti, da postane pasiven član, ker je dijak, dasi se je istočasno zavaroval pri privatni zavarovalnici. Postal je član jednotne, ko mu je dala službo, jo hvalil, dokler mu je dala priliko kaj zasluziti, in bi se moralo zanj celo navdušil, ako bi mu plačala še kakšno počitniško turo. Dobra mati jednota je "dobra" za take kritike samo tedaj, ako se da od nje kaj dobiti, drugače ni vredna, da bi ji plačeval asesment. Sedaj kritizira njene nadzornike, in po pravici.

Dvojno štetje.

Če ima recimo kak socialistični klub priredo, se je udeleži k večjemu kakih sto do dve sto ljudi. Ako pa imajo prireditve "nacionalci", pride v dvorano, ki ima prostora za tisoč oseb, kar pet tisoč ljudi.

"Narodno" zanimanje.

Naši nacionalci so zelo radojni. Razdelili bi tuj denar kakor starci Rockefeller cente, toda svojih centov tudi za narodno stvar ne pokažejo. Kvečemu, ako je treba podpreti kak list, ki napada "internacije".

Kriminalen postopek.

Kašljajoči magazin piše: "Urednik Proletarca bruh čez zasnega urednika Prosvete, ker je pod 'Ljudskim glasom' dovolil prioblikati kritični dopis, sam pa v svojem listu prioblik kriminalno obrekovan dopis nekega Barbija iz Collinwooda, ki primerja Vatra Grilla s politikom Mashkejem in mu tako odita ne-

Meštrovićev paviljon

Mesto Zagreb je preskrbelo paviljon, v katerem so razstavljena dela velikega kiparskega umetnika Ivana Meštrovića. Slika št. 1 predstavlja eno izmed dvoran, kjer so razstavljeni originalni kipi ali pa posnetki tistih Meštrovićevih del, ki so v drugih galerijah po svetu. Slika št. 2 je paviljon umetnosti in št. 3 Ivan Meštrović pri sohi sv. Janeza, katera je eno izmed njegovih najnovejših umotrov. Mnogo Meštrovičevih del je tudi v Ameriki, npr. v Washingtonu, Chicago in New Yorku.

Socialistični kandidatje v Ohiu na glasovnici

Cleveland, O. — Vsaka stranka v državi Ohio, ki še nima pravice do svoje rubrike na glasovnici mora dobiti na peticije podpise od najmanj 15 odstotkov volilcev. Ne samo to, ampak ti podpisi morajo biti najmanj dveh tretjin okrajev v državi.

Na ta način sta se republikanska in demokratska stranka, ki sta v zbornici v večini, zavarovali pred drugimi strankami, katerim je vsled teh ovir težko priti na glasovnico.

Socialisti so v nekaterih krajih dobili na peticije ne le 15% nego do 25% podpisov; ker pa nimajo v vseh okrajih postojank, ni mogla zadostiti določbam v postavi, izposlovala pa je, da pridejo njeni kandidati na glasovnico pod "rubriko, ki je označena z INDEPENDENT".

V tej koloni boste med drugimi opazili tudi ime Joseph Yauch; tega našega sodruga je socialistična stranka nominirala za kandidata v senat države Ohio. Stranka bo poskrbela, da bo lahko vsak volilec poučen, kdo so naši kandidati.

V tej agitaciji potrebuje stranka sodelovanje vseh zavednih delavcev, kajti treba bo razpečati stotisoč raznih letakov, ker nam kapitalistični tisk ne nudi prostora, kajti ta mora služiti pred vsem strankama kapitalističnih interesov.

Potrebno je tudi, da smo dobro začetani na volilčih s svojimi paziški.

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ie) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWNDALE AVE.
CHICAGO, ILL.

ZELODČNA NEREDNOST ODRAVLJENA

"Chicago, 12. avgusta.—Jaz uživam

TRINERJEVO GRENO VINO

že več let in sem popolnoma zadovoljen z njim. Zapeka, ki me je mučila

in ki se je zanesel moč rešiti s druščini

zdravili in pilulam, saj je izgubila

in jaz jemlju Trinerjevo grenko vino redno za pomoč odvajjanju v prebavnem sistemu. Vsi moji prijatelji ga hvalijo enako kot jaz. Adolf Rya." Ni boljšega zdravila za želodčne neredenosti, poskusite ga! V vseh lekarneh.—Dept. 27.

Klubov dramski odsek vprizori igro "Konec poti" v nedeljo 26. oktobra v dvorani ČSPS. Apeliramo na člane, da razpečajo čim več vstopnice v predprodaji. Kadar jih komu zmanjša, ali kdo jih še nima, jih lahko dobri pri tajniku P. Berniku ali pa v uradu "Proletarca".

V nedeljo 30. novembra bo imel klubov pevski zbor "Sava" veliko koncertno prireditev v dvorani ČSPS, v sreda 31. decembra pa Silvestrovo zabavo v Masonic Temple.

NASE STALIŠČE IN FAŠIZEM

Well, v Andrejevem listu! V metropoli bodo že razumeли, kako kriminalno obrekovali so Barbičevi dopisi.

Dvojna "moral". Če kaka propalica pljuje na človeka, ki je delal za SNPJ, dvajset let pošteno in vztrajno, tedaj je to "kritični dopis".

Ako dostojno omeniš politično delovanje, kakakega "proti-internacionalnega" slovenskega politika, ga s tem "kriminalno obrekuješ".

Clovek, ki se pušča v pred vsemi sam predsednikom v Trstu

slalo je JSZ, je z ozirom na načelo borbe proti fašizmu zapovedeno v resolucijah, ki so bile sprejetje na Konferenci JSZ za vzhodni Ohio in W. Virginijo, na svojem zborovanju dne 24. avgusta 1930 v Blaine, Ohio, izjavljamo, da so naše simpatije na strani pevskega zebra "Zarja" v Clevelandu v borbi z njegovimi nasprotniki, ki mu hočejo vzeti ime in imovo. Ta boj so podvzeli, da razbijejo klub št. 27 JSZ, njegov pevski zbor, pod čigar okriljem deluje "Zarja" od ustavnovitev.

Mi poznamo sledimo temu boju, v katerem so na eni strani pevski zbor "Zarja" skupno s klubom št. 27 ter vsemi prijatelji kluba v zboru, na drugi strani pa skupina, ki si istotako lasti ime "Zarja" dasi se je ločila od originalne zebra, si izbrala nov lokal in posluje pod novim programom, ki je klub št. 27 JSZ, sovražen. S to

raziskovalni skupino so vsi tisti, ki vsedel kakršnegakoli vzroka mrze devasko gibanje, vsled česar jem pravidevsi, aka morejo udariti direktno ali indirektno po klubu št. 27 JSZ.

Slovenški delavstvo v delokrogu te konference izreka "Zarji" in klubu št. 27 vse svoje simpatije v tem boju ter jima obljublja moralno, in v slučaju potrebe, aka bo izdan apel, tu dimoto pomoč, kolikor nam bo mogoče.

Vsi socialistični listi so v posebnih člankih in v poročilih obozdrili brutalen umor, ki ga je izvršila fašistična justicia nad štirimi slovenskimi mladiči radi njihovega nacionačnega devanja. Naglašajo, da to ni prvi slučaj, niti zadnji, kajti fašistični bideri z aretacijami in progoni nadaljujejo. Pripravili so si zoper okrog Slovencev za nadaljevanje svojih barbarskih persecucij.

Protiv temu "teroru" nad Slovenec v Italiji, proti fašističnim grožnjam v Nemčiji in Avstriji, apelira socialistično časopisje na delavstvo vseh delavcev, da dobre zatirane narodnosti manjšine, med njimi Slovenci v Italiji, moralno podpori vsega socialističnega gibanja.

Konstatiščemo z zadovoljstvom, da so dobre zatirane narodnosti manjšine, med njimi Slovenci v Italiji, moralno podprtih v borbi za narodno pravico in za ljudstvo, pač pa obratno.

1.) Ako slovenski rojak kandidira na socialističnem listu, da je to sicer prav, ampak ni prav, če ni to strogo narodni Slovenec, ki bi deloval le za poveljevanje našega slovesa. Zato mislim, da bi bilo v našim pravilih na mestu slednje določbe:

2.) Delovati mora, da dobre priznani narodni može državne ali občinske službe, in poskrbeti, da se opravi molitev pred sejo od časa do časa tudi v slovenskem jeziku.

3.) Delovati mora za sprejem zakona, ki bo omogocil deportiranje vseh slovenskih eks-

čiških socialistov, ter milwaukee Spartaka in Naprejcev.

4.) Delovati mora za sprejem postave, ki bi prepovedala čitanje vseh listov, "ki lajajo v luno".

To je moj skromni nasvet, in upam, da ga boste merodajni krogci upoštevali. Želim, da se da tudi našim narodnim rojakom priliko delovati za izvozitev naših kandidatov.

Smola.

Listu v podporo

XII. IZKAZ.

Chicago, Ill. Izletniki SNPJ. \$10. (Imena prispevatev so bila objavljena v posebni notici v 1201. rev. Proletarca).

Pioneeroville, Idaho. Louis Painich \$7.00.

Cleveland, Ohio. S. N. D. \$5.00. Connauhia, Pa. Klub št. 5 JSZ \$5.00.

W. Aliquippa, Pa. Frank Simončič \$30; po 25c John Pangeršič, Andy Antončič, Anton Groznik, John Sivec, Frank Strubelj, Andy Fatur, Bartol Ferant in George Smrekar, skupaj \$2.80. (Poslal George Smrekar).

Johnstown Pa. Po 25c: George Cekada, Anton Zakrajšek, Frank Télich in Anton Čuk; Mrs. Krofina 10c, Skupaj \$1.10. (Poslal Andrew Vidrich).

North Chicago, Ill. Anton F. Zaggar \$1.00.

Skupaj v tem izkazu \$33.45, prejšnji izkaz \$338.65, skupaj \$372.10.

Ako želite prevzeti zastopništvo "Proletarca", predajati ranj kajige in mu nabirati oglase, pišite upravitelju v našo organizacijo.

Seje ženskega odseka

Cleveland, O. — Seje ženskega odseka kluba št. 27 se vrše vsak prvi torek v mesecu ob 8. zvečer v klubovih prostorih v S. N. D. Sodružice, udeležuje se jih redno. Agitirajte med prijateljicami, da pristopijo v našo organizacijo.

Anna Pengov.

v soboto,

4. oktobra

ob 8. zvečer.

v "LAWNDALE MASONIC TEMPLE"

(spodnja dvorana)

VSTOPNICE: 35c v PREDPRODANI

50c PRI VRATIH.

Brez teh se veliko socialističnih glasov sploh ne šteje, ali pa jih manipulirajo tako, da jih dobi kak drug kandidat. V namen kontrole pri števju glasov sklicev stranka seštevki vseh članov, ki se bo vršil 6. oktobra ob 8. zvečer v Superior Building. Tu bomo dobili potrebole informacije in pa navodila za agitacijsko delo.

Sodruži, pokažimo, da se ne stramo ovi. Socialistična stranka mora vselej nujno postati stranka tudi v tej državi.

J. Krebel.

Klub št. 1 JSZ dobil štiri nove člane

Chicago, Ill. — Na prošli seji klub št. 1 sta pristopila dva nova člana v dve članici. Po končnem dnevu redu je poročil Ivan Molik o položaju v Jugoslaviji z ozirom na socialistično gibanje, katero se sedaj vladajo diktature udejstvuje v glavnem kulturnem in političnem okraju v državi.

Sodruži, pokažimo, da se ne stramo ovi. Socialistična stranka mora vselej nujno postati stranka tudi v tej državi.

Na prihodnji seji bomo imeli diskusijo o predmetu "Socialistična

ALEKSANDER NEVEROV:

Taškent-kruha bogato mesto

(Ruska povest iz dni velike lakote.)

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

Serjoška beži za vagonom, ne pusti ga. Sapa mu pohaja, v glavi se vrvi, temno mu postane pred očmi.

— Ne dohiš ga!

Miško je silno zbolelo v srcu. Žal mu je tovariša: konec ga bo. Niti domov si ne bo upal iti. Ako skoči sedaj iz vagona, se ubije. Hitro drči vagon, streha se guga, kolesa odskakujejo.

Serjoška se spodtakne. Padel je.

— Pobil se je!

Miška je gledal na postajo, gledal na tleh ležečega Serjoško.

Spomnil se je dogovora, ki sta ga sklenila, da ne smeta zapustiti drug drugega. Kaj na rediti? Vrnil se bo s prihodnje postaje po Serjoško. Iznenadno je vagon začel voziti počasnejše in se je ustavil. Najbrž so nekaj pozabili. Nenadoma se je zopet pomaknil. Miška je opazil, da je zavil na druge tračnice. Se en trenutek in vagon je ponovno odskočil — zopet na druge tračnice. Kakih petkrat se je vijugasto obrnil sem in tja, potem pa je vlak zapeljal na polje zadaj za postajo in obstal. Stroj je puhič dim in se je odpeljal, sam brez vagonov.

Muzik z dvema vrečama preko rame se jezi. — Vrag te vzemi! Misil sem, da je pravi vlak in da pelje v Sibirijo ...

Miška je bil ves vzradoščen.

Pribeljal je na postajo, a Serjoške ni našel nikjer. Stekel je na tisto mesto, kjer je Serjoška padel, a mesta ni mogoče najti. Morda je tu, morda je tam, kamorkoli pogleda, se mu zdi, da bi to utegnito bilo mesto, kjer se je Serjoška prekopincil. Iskal ga je in iskal in s trudom ga je našel nekje pri čuvajnici. Z glavo med koleni sedi Serjoška in plaka.

Miška je ozvoden.

— Zakaj jočeš?

— Izgubil si me.

Ouslej se bova držala drug za drugega, vprašala bova natančno, katera pot vodi v Taškent. V naglici več ne sedem v vagon. Počakaj, zbežim na postajo, da slišim, kaj mužiki govorijo. Ti pa nikamor ne hodi, tu na mestu ostani.

Ne sme ugovarjati. Miška je vodja.

Serjoška se je stisnil k čuvajnici in je zarec.

— Ah, tepeček, zakaj sem šel?

Lačen je, na jok mu gre. Miška bo pozabil nanj, sede sam v vagon in se odpelje. A on ne ve niti za pot, po kateri bi se vrnil domov. Cetudi bi vedel, saj ne more iti sam. Pridem do klanca, tam preže razbojniki. Odrasle mužike ubijajo, kako bi majhnemu dečku prizanesli.

Doma najbrž mislijo: kdaj se neki vrne Serjoška? Mati hodi k sosedom in pripoveduje: "Naš Serjoška je šel v Taškent po kruh." Babica ne doživi vrnitve, prej umre, škoda! Dobra babica! Niti enkrat še ni tepla Serjoška. Tudi mati je dobra! ... In kakšna je reka? Vse leto se lahko kopije v njej, samo, da bi ne bilo lakote.

Na postajo se plazi večer, ogrinja drevesa s črno ruto. Iz krogel, visečih na stebrih, se usipa luč. V uti, za steno, nekdo ropoče:

— Drrr! Drrr!

A Miške ni od nikoder. Sklene sam sestri v voz in se odpeljati.

Zopet ropot za steno.

— Drrr! Drrr!

Serjoška je hotel pogledati skozi okno. V tem trenutku prisopila mimo utice pošast z ognjenimi očmi. Ozračje napolnil trušč. Iskre letete kvišku. Nenadoma sikne, ravno pred uto. Z boka plane dim, naravnost v Serjoško.

Serjoška odskoči in pri tem pozabi na cuko z lapti.

6.

Miška je hkrati opravil dvoje poslov. Zvezde je za pot v Taškent izprosil si od rdečevojnika skorjico kruha. Na vse je treba misliti. Kruha ni, denarja ni, Serjoška je neizkušen. Treba ga je nekoliko nahraniti, da bi ne oslabel. Miška je vtaknil skorjico v žep, vgriznil dvakrat in pomislil:

— Vseeno mu dam nekoliko skorjice. Pozneje mi povrne.

Hotel se je takoj vrnil k uti po Serjoško, a zagledal je skozi okno brzjavni aparati. Zanimivo! Trak belega papirja je lezel iz njega in človek je s prstom potrkaval. Drugi človek s slušalko na ušesu je govoril v liku. Miška se je zagledal in sam ni vedel, kdaj je položil skorjico kruha v usta. Spomnil se je lačnega Serjoške in jela ga je peči vest in mu očitati:

— Zakaj si snedel?

Wm. B. PUTZ

Cicero's LEADING LARGEST OLDEST Florist

Cvetlice in venci za vse slučaje.

5134 W. 25TH ST., CICERO, ILL. Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143.

Royal Bakery SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR, lastnik.

1724 S Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

Vtisi iz Goriške

Piše Matt Petrovich

(Nadaljevanje.)

V Gorico.

V petek 27. junija se napotimo v Gorico. Ker sem si želel potovati preko Vipavske doline sem najel avtomobil namesto da grem z zeleznico. Mogoč smo prekorčili pri Planini. Po raznih malih zadržkih, po pregledovanju potnih listov in prtljage na italijanski in na jugoslovanski strani meje, se odpeljemo preko Postojne, Vipave, Ajdovščine, proti našemu cilju. Še precej dobra cesta se vije ob Nanusu, preko pustih kraških hribov in skalnatih bregov proti Vipavi in Ajdovščini. Tudi v Vipavi in Ajdovščini imajo vojašnice. Sploh je vojaštva polno vseposvods. Ljudstvo je na delu po polju in je videti kako si fomašno. Ustavimo se v neki mali vasi blizu Ajdovščine, da običemo, po naročilu prijatelja v Ameriki, njegove sorodnike kateri žive v tem kraju. Dobimo jih doma. Povemo jim kdo smo in od kod prihajamo. Postrežejo nam z znano slovensko gostoljubnostjo, klub očividni revščini. Ko jim povem, kar mi je bilo naročeno, se odpravim na odhod. Ustavljam nove nas in prosijo, naj jih zopet običemo, kadar se vrnemo nazaj.

Ljudstvo v Vipavski dolini se res nahaja v zelo žalosnem stanju. Edini dohodki prebivalcev te pokrajine so od sadja in vina. Najboljši odjemalci za vipavsko sadje in vino so bili od nekdaj dežele bivše Avstrije. Zlasti v sedanjo Slovenijo se je dosti prodalo. Danes morajo Vipavci konkurrirati s cenejšim italijanskim sadjem in vinom. Jugoslavija je pa zabranila uvoz sadja in vina z visokimi carinami, da tako protežira svoje kmetovalce in industrijo. Ljudje se pritožujejo ker imajo polne kleti vina, katerega ne morejo spraviti v denar. In denar je tako neizogibno potreben. Treba je čevljev, treba je oblike, treba je tegi in onega. In treba je denarja, da se plača te visoke davke. Da, ti veliki italijanski davki! O teh se mora napisati posebno poglavje.

Veliko breme davkov.
Revno vipavsko ljudstvo! Na eni strani ga tepe Italija z visokimi davki, katerim se ne da ubežati, na drugi strani mu je Jugoslavija zaprla vrata z visoko carino. Kam naj se obrne za pomoč? Kje je rešitev iz obupnega položaja? Nahaja se "between the devil and the deep blue sea", kakor pravimo v Ameriki. Da, Amerika! Amerika je bila nekdaj zatočišče revežev vseh narodov katerim ni domovina dala kruha. DANES NI TEGA VEČ. Zaprla je vrata tujezzemcem. Tudi Kanada jih zapira, počasi, toda sigurno. Bežijo druga. Kamorsibidi, čez nejo v Jugoslavijo, v Francijo, v Belgijo, v Brazilijo, v Argentino. Tisoč jih je že odšlo, drugi tisoč odhajajo. Nekateri se vračajo razočarani, drugi ostanejo, skriveni in spi.

Serjoška se ves užaljen nakremži in potegne z rokom preko oči.
— No, no, saj je že dobro, nikar ne jokaj. Saj se ne jezim. V bodoče ne delaj več nemnosti. Ali si kaj spal?
— Jedel bi rad.
Tudi Miška bi rad jedel.
Obližnjih je ustnice z jezikom in pomislil:
— Na vrat sem si ga nakopal.
Glasno je reklo:
— Kako si čuden, Serjoška. Nič ne zna potpeti! Kje naj vzamem sedaj kruh? Pričeva v Taškent, tam se najeva. Če ti bo tvoj del premalo, ti dam še svojega. Misliš, da mi ga bo žal?

(Dalje prihodnji.)

izgubljeni za svojo rojstno grudo za vedno.

Poslovimo se in se odpeljemo naprej proti Gorici. Še nekaj kilometrov prijetne vožnje preko prijaznih vasi med s trto obsajenimi hribki in po rodovitni dolini — in na cilju smo.

"Solinčna Gorica" z lepimi, čistimi ulicami in lepimi belimi hišami se razgrne pred nami.

Na Piazza Edmondo de Amicis ali na "Kornu", kakor se je krogelj in granat. Na sredini pokopališča stoji velika kapela.

Po leseni stopnicah iz te ka-

pele smo šli v globoko klet. Tu

v tej kleti so ob stenah zložene kosti 3000 vojakov, kakor drva

v Julijski Benečiji.

Gorica po vojni.

Gorica je med vojno strašno

trpela. Največje bitke na so-

ški fronti so se vrstile v bližini ko naprej. Pogled na kosti

tega mesta. Kalvarija, Sveta teh padlih siromakov, kateri so

Gora, Sabotin, Sv. Michael, kdo dali življenje v vojni, za "de-

se spominjan imen teh goril mokracijo", ostane človeku

Stotisoč Italijanov in Avstrije, dolgo v spominu.

Je pa še dosti drugih stvari,

katerih nas spominjajo na voj-

valina. Danes so seveda hiše

nekega jutra sem opazil

večinoma popravljene, oziroma

nove sezidane, a vendar se še

obolzen s tako zbirko starega

rožja, da bi delala čast vsa-

stavb. Povsed po mestu štrlico kemu muzeju. Bila je to zbir-

proti nebu gole stene, neme

ka pušk, bajonetov, čelad, o-

priče grozneg univerziteta.

Vzelo nam je precej dni da

smo obiskali vse goriške zna-

menitosti. Gorica grad, cer-

kev na Kostanjevici, mestni

trg, pokopališča, goriška pred-

mestja, vse se je vrstilo eno za

drugim. Neki sorodnik, mlad

goriški Slovenec, nam je bil za

zvestega spremljevalca. Ro-

jen v Gorici, deček dvanajstih

let ob času vojne, mladenič s

srednješolsko izobrazbo, — nam

je mogel precej zanimivega

povedati iz svojih lastnih sku-

šenj. Poznal je vsak kot v

Gorici in znal zgodovino vseh

važnejših dogodkov od začet-

ka vojne do danes.

Nekaj pokopališča.

Obiskali smo staro pokopališčo. Slovenski napisi na grobni spomenikih, kateri so še ostali neporušeni, so priče, da je bila Gorica slovensko mesto. Seveda so spomeniki največ porušeni. Nekaj lepa, kakor miza ravn zemlja, je danes polna velikih jam, kamor so vdarjale kroglice iz ogromnih topov in tako motile večno spomine mrtvih Goričanov. Izmed ohranjenih spomenikov sem pazil med drugimi onega Fran Erjavca, slovenski naravoslovec ter pisatelj, kateri je postal nedotaknjen ves čas vojne furije.

Waterloo Dry

Cleaning Co.

COLLINWOOD, O.

Frank Trebec, lastnik

Čistimo, likamo in popravljamo

moške in ženske oblike

15805 Waterloo Rd.

Tel. Kenmore 1275

SLOVENCEM PRIPOROČAMO

KAVARNO

MERKUR

3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)

FINA KUHINJA IN POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG

4002 West 26th Street,

CHICAGO, ILL.

V uradu od 1 do 6. popoldne,

v torek, četrtek in petek od

1. pop. do 8. zvečer.

Tel. LAWNDALE 4872.

V FRANCES WILLARD

Moderne trgovske smernice in bo- dočnost slovenskih trgovcev

Piše Joseph A. Siskovich

Business je tako občutljiv; gremo sami tja kamor je povabljeno in ostane le kjer se z njim lepo ravna.

E. St. Elmo Lewis.

V zadnjih dveh člankih smo pregledali stanje malih trgovin in nova pota, po katerih hodijo moderne trgovine. Spoznali smo, da je kompeticija čedalje večja, da v nekaj letih izgine nič manj kot ena tretina vseh sedanjih malih trgovcev.

Da, še več povedano nam je bilo, da rešitev je v trgovcih samih — da pride članek, ki bo v glavnem podal temeljne načuge k ustvarjanju trgovskih priateljev od strani preprostega slovenskega delavca. Predno preidemo k temu, dajmo si zapomniti fundamentalni nauk sicernega trgovca — da je business največja stvar na svetu; da je prijateljstvo največja stvar v businessu; nakar iako damo besede velikemu ameriškemu misiecu, Emerusu, ki je napisal: "The only way to have a friend, is to be one." Zapomnimo si, da tu govorimo o PRIJATELJSTVU v businessu — o prijateljstvu, ki je znano pod imenom "DOBRA VOLJA" odjemalcev, brez katere ne more uspevati nobeno podjetje.

Večina nas najraje trži z onimi, v katere zaupamo; ki jih poznamo in se lahko zanesemo nanje. V kratkem pogovorno, ta čut prihaja iz osebnega znanja in prijateljstva. Ninče se ne okoristi na račun prijatelja vedoma, ker vsakdo ve, da kakorhitro se to zgodi, tedaj se prijateljstvo med nimi neha.

Kako pa človek postopa s svojimi prijatelji?

Ali ne ravna z njimi pošteno, uljudno, zaupno, spôšljivo in sočustvovalno? To drži v businessu.

Izven potrebe, kaj sili človeka da kupi od gotovih ljudi?

Ako hočemo priti do dna — do korenin — se moramo vprašati, kaj sili posameznika, da podpira drugega v businessu? Ali zakaj kupuje le v gotovi trgovini? Odgovor jelahak. Cena — Obroki — Postrežba, ali pa vsi trije skupaj. Pri tem se zibali umetni kodri in se poigravali z dolgimi trepalnicami in ozkim obrvimi, ki so bile kakor črne proge položene v njeno visoko celo.

"Kje je nocoj?" Gospodica Hedy se je ozrla po ozki stezi, ki je bila vtkana v prekrasen vrt in obstala. Kaj ga ne bo? Nad morje so se pripeljali beli galebi, se spustili prav do vâlova, potem pa pliani zoezani. Tedaj, prav v tistem trenotku je zaškripal kamenček na stezi. Prihaja! On prihaja! je dalnilo vanjo, njeno srce je vstreptalo in utuhnilo. In takrat se ji je nasmejal izza cvetnega grma in phnul oblak dima v belo cvetje.

"Da vas ne bo, sem mislila," je rekla Hedy in povesila trepalnice. Gospod Jean Gray, človek tridesetpetih let s plesom vrhu glave in vrsto zlatih zob v spodnji čeljusti, je iztaknu dico smotko, sklonil glavo in z egačno gesto poljubil dami belo desnico.

"Trgovec je pač trgovec," se je opravičeval malo kesneje, ko sta stopala po vorežju. "Nikoli ne more reči: ob tej uri sem tu in ob tej uri tam, sicer mi odreži glavo. Ce bi delali pravi trgovci take stave, potem bi bili že vse brez glav," se je pošalil in utrnil smotko pepel. "Pride, že pride, da človek ne more ... Evo, ravno danes leži na meni še kup . . ."

"Uspelo? Ne?"

"To bomo šele videli," je dejal Jean Gray, pri polmilijonski kupčiji treba previdnosti."

Stopala sta mimo vrtov, vodometov in nasadov ter obstala ob skalnatem bregu, ki ga je lastno oblizovalo rahlo pluskajoče morje.

"Hedy," je razprostril Gray roke, "sklenil sem stopiti že nocoj pred vašega očeta, da bi zaprosil za . . ."

"Jean!" se je izvilo njej iz srca.

(Dalje prihodnjič.)

NAŠE NAJVAŽNEJŠE VPRAŠANJE

Tudi Slovenci v Ameriki imamo svoja posebna vprašanja. Sedaj je v ospredju problem, koliko ga bomo naprešali, koliko "skuhali", in kje dobiti denarce za grozdje, sodke in tako ropotijo, ki spada zraven.

pram tvrdki med odjemalci. se hoče obdržati trgovino na St. Clair za bodočih 20 let. Drugod bo menda treba enakih korakov. Postrežba in oglaševanje sta neobhodno potrebna sredstva in razloga, katera vodita do učinka — DOBRA VOLJA! Ta dva sta neločljiva, treba je le razumevati sredstva in potem jih učinkovito uporabljati.

Največja današnja živilska potreba slovenskega trgovca je, da posveti več pozornosti k ustvarjanju dobre volje potom postrežbe, dejanje in oglaševanja. Naš trgovec se bo moral navaditi, da on ti sti cenirum, okoli katerega se suže ves svet. Moral se bo navaditi, mislit in govoriti malo več o problemih svojih odjemalcev — v tem slučaju, preprostih delavcev — in pozabiti nase. To delajo vse napredne v cetoče kompanije ter trgovine, ker se zavedajo, da človek je sebi najbližji, kar pomeni, da ga največ briga JAZ, ne Ti!! Vsakdo je zatopljen vase in glavna skrb je njegov dobrobit, njegov blagor. Altruizem je prazna fraza, pa bodi to pri človekoljubih, komunistih, narodnjakih ali socialistih. Sebičnost vlasti svet in vladala bo v vseh bodočih družbah, bodi taka ali taka.

Najprvo se skušate seznaniti, potem postati prijatelj, naskar ga pripravite, da postane vaš odjemalec.

Vse to nam dokazuje, da prijatelj pride le tja, kamo je povabljen in ostane, kjer se z njim lepo ravna. Potrežljivo je tu na mestu, kajti prijateljstvo se ne razvije v enem dnevu, še manj pa potom enega samega pisma ali oglasa. Prijateljstvo v businessu je jača počasen proces, ali dober in siguren. Tukaj bo na mestu nauk, da ako hocete, da bodo ljudje mislili, jih morate pripraviti, da čutijo. Brez slednjega ni akcije — ni businessa.

V modernem trgovskem svetu pride v poštov največ "dobra volja" odjemalcev. Ta je najmočnejši faktor v vsakem podjetju. Najvišje zvezno soščje je nekoč pojasnilo kaj neki je to v sledenih besedah:

"Dobra volja je razpoloženje zadovoljnega odjemalca, da se vrne v trgovino, kjer je bil dobro sprejet, dobro postrežen." Dobra volja je torej edini čut in vez, katera drži trgovski centrum skupaj. Slovenski trgovci na St. Clair Ave. v Clevelandu bodo morali zapopasti globok pomen zadnjega stavka, ako se hoče obdržati na površju ne samo kot poedinčini, ampak kot celota. Skrajni čas je, da se organizirajo in sistematično privlečajo iz sebi dobro voljo vseh Slovencev živečih v zaledju njih trgovskega centruma. Le tu je delen izraz, iz hiranja neodvisnih malih trgovcev v naši naselbini. Skupna raba vseh sredstev, ki so na razpolago in inteligenčno postopanje bo privedlo do preporoda, do cetočih trgovin. Vsek postreži njegovim željam. Vsak posameznik lahko stori kajti le s tem načinom se u-dobro preračunane akcije, ako

Zaupanje je podlaga dobre volje in modernega trgovstva. Preje smo naglašali, da POSTREŽBA je en faktor u-spešnega trgovanja, da Ti ne jaz staliča naj prevladuje v odnosajih med trgovcem in odjemalcem, sedaj je pa potreba dodati še ZAUPANJE kot važen faktor. To se lahko takoj dokaze, ako povemo, da povprečna oseba ne zna ceniti vrednosti kakega predmeta.

Bržkone ne ti, ne jaz ne znaš dobro ločiti kateri je boljši avtomobil, ako dava za vsakega enako vsoto recimo \$2000. Mi zaupamo, da je najboljši oni, katerega nam priporoča tisti, kajti je nekaj posebnega. Take ženske še ni videl. Rahločutna je, kakor otrok je, ki tava brez matere po svetu. Ej, Hedy je bila druga kopita! Če bi z jeklom kresal ob njeno srce, tak bi ga ne ranilo. Poleg vsega, je premisileval Mover, še tista njena pretkanost. Pretoči čeber solza, prediha meh vzdihov — potem gre in ne da niti glas od sebe. Škandal! Kaj naj potem on zaradi take ženske umira? Nikakor! Toda kljub vsemu, prisegi vendor noče prelomiti. Kot mož hoče pokazati njej in sebi samemu, da ostane zvest dani besedi: z nobeno drugo pred altar! Hm, ljudi se lahko tudi brez zakona. Da ne sme ljudi druga bitja si ni nikoli ukazal. In tudi če bi si, je to stvar srca in njega samega. O, poljubil jo bo, še nocoj jo bo poljubil — samo če bo dopustila . . . Tako je premisileval v koval še hladno železo. Potem se je nežno približal z desnico do plesalkinoga plašča in ga skrivaj poljubil.

Uro kesneje je ves v plamenu hitel proti domu. Poljubil jo je. Nocoj jo je poljubil prvič; o sladko ime Madalena! Vso pot ga je ponavljal v mislih in besedi. Srečaval je ljudi; vsakogar bi bil objel, vsakemu povedal: poljubil sem jo, nocoj sem jo poljubil...

Ko je legla to noč Madalena k počitku, je imela roke sklenjene k molitvi. V njih je krčevito tiščala križ in prosila: "Daj mi moč, o Bog! Daj mi moč, da ne padem v brezno, ki zeva pred menoj!"

Ko so na neb ugašale luči, je nekdo previdno odpiral vrata njene spalnice. V roki je držal malo svetiljko in se previdno bližal plesalki.

"Sijajno!" si je pogladil šef kozjo brado. "Hm, to dekle spada v samostan, a ne na plesališče! Taka devica — in ples!" Podbočil je roke in se zagledal v napol golo telo. "Vse-kakor lepo dekle," je pritrđil. "Nocoj podpiševa pogodbo," je pristavl smehljaje in naško odgrinjal odeo. V žilah mu je zavalovila kri. V kalinem svitu trepetajoče luči je strelm v njene napete prsi, grizel si ustnice in stiskal pesti. Hip kesneje z vso silo strasti potegnil raz njo odeo in planil k njej.

"Kriste!" je v tem trenotku zaječala Madalena in planila kakor strela proti zidu. In

ki je dejansko v stanu to vedeti. V navadnih odnosažih z ljudmi smo običajno prijatelji s tistimi, katerim lahko zaupamo. Raditega je tako važno, da se ustvari zaupanje v odjemalcih, ako hočemo pridobiti njih dobro voljo. Vi ne boste prodali najboljši produkt, če ravno oglašujete v vse mogočih krajinah in na vse možne načine ter pišete še tako dobra pisma odjemalcem, ako vam ne verjamejo — ako nimajo zaupanja v vas. Torej, vsako dejanje, vsak oglas in pismo mora skrbeti, da odstrani nevarnost sumničenja, da vdahne predsedke in ljudi na vdahne z zaupanjem.

Iskrenost podlaga zaupanja.
Na kak način si lahko pridobimo to zaupanje? S tem da smo iskreni. Pridobivalec dobre volje za B. F. Goodrich Co. v Akronu, O., je nekoč glede tega rekel: "Bodi to, kar si, ne potvarjavaj se — govor preprosto in odkrito svojim znancem, odjemalcem in prijateljem, v takem tonu, da bo navdahnjeval z lojalnim prijateljstvom. Vedno povej resnico odjemalcem, da jih več FAKTOV in manj čezmernega navdušenja. V pogovorih radi prvo TI, potem šele jaz bese-de." Tukaj je zapadlena ujednost, kajti celo v slovniči napišemo prej You, potem šele I. In ujednost je tista lastnost, katera direktno pomore k ustvarjanju dobre volje. To delajo vse napredne v cetoče kompanije ter trgovine, ker se zavedajo, da človek je sebi najbližji, kar pomeni, da ga največ briga JAZ, ne Ti!! Vsakdo je zatopljen vase in glavna skrb je njegov dobrobit, njegov blagor. Altruizem je prazna fraza, pa bodi to pri človekoljubih, komunistih, narodnjakih ali socialistih. Sebičnost vlasti svet in vladala bo v vseh bodočih družbah, bodi taka ali taka.

Ali nelepo čednost, da imamo le temeljni nauki ustvarjanja dobre volje in prijateljstva ter podal nekaj osnovnih naukov o "Kaj tvori dober oglas in kako oglaševati, da bo vsak dollar dobra investicija za oglaševalca."

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN
KAVARNA

2809 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.
Prista in okusa domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

Prva Jugoslovanska
restauracija

DOMAČA KUHINJA

Otto and Jerry
Miškovsky,
lastnika.

4047 W. 26th Street
Se priporoča Slovencem v poset

Ali rabite perje za blazine?

Pišite po verziji, katera vam podljemo ZASTON, in dobite dobro voljo.

ZASTON
ALBERT STETZ FEATHER CO.
138 Passaic St., Passaic, N. J.

Luxuriozna črta v Evropo

KADAR se pripravljate na pot v Evropo, poslužite se priložnosti, ki jo vam dajo najhitrejši in najmodernejši parniki Severnega Lloyda. Zahtevajte od agenta, da vam izda tiket družbe

NORTH GERMAN LLOYD

Direktna in najkrajša črta je via Bremen do kateregakoli kraja v centralni Evropi. Dobro znani parniki

BREMEN — EUROPE

COLUMBUS — BERLIN — STUTTGART — DRESDEN

imajo izborne akomodacije v kabinah III. razreda in slove radi fine hrane ter postrežbe.

Odhod vsak teden. Posebne božične vožnje z parniki

BREMEN — 6. dec.

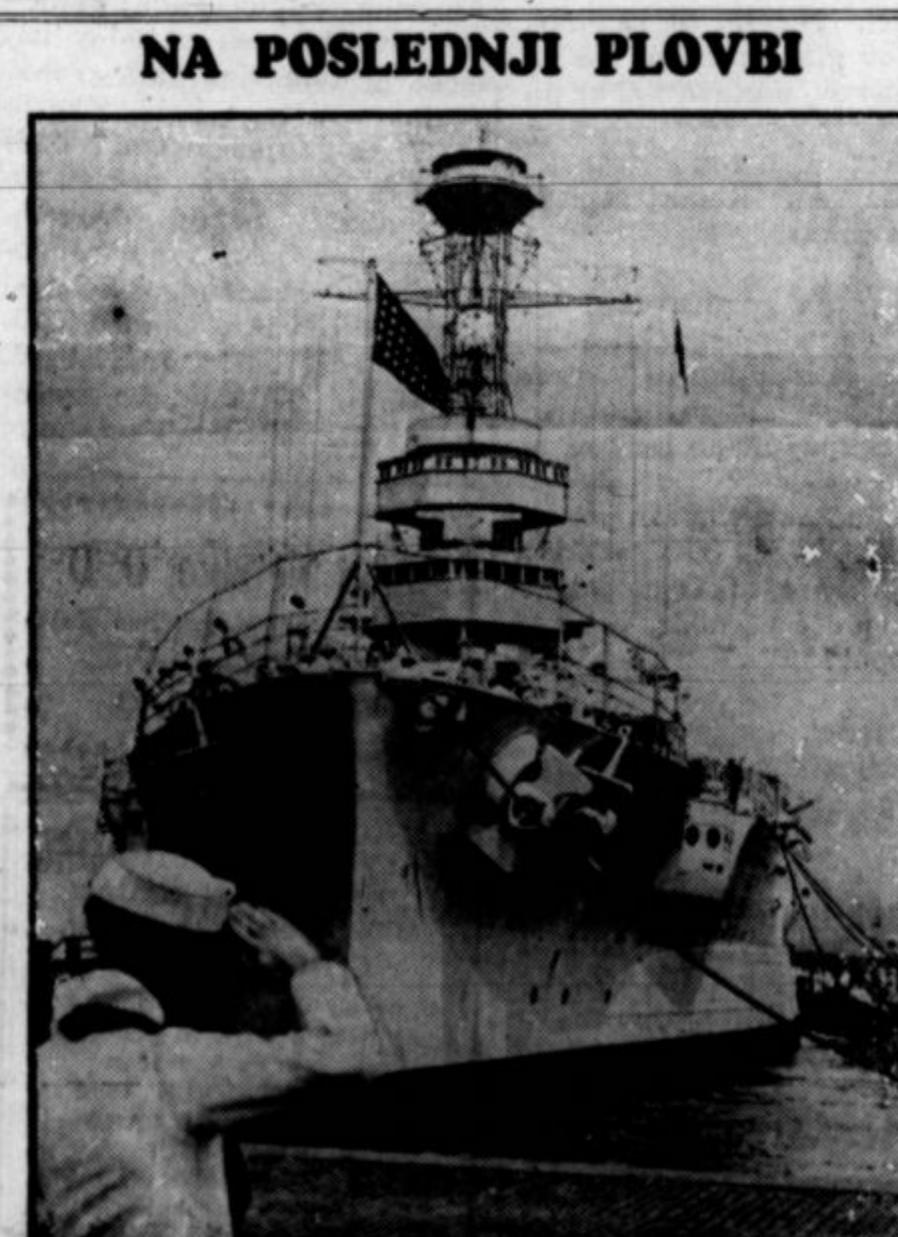
EUROPE — 16. dec.

Potnike spremljajo vodniki iz čikaškega urada

NORTH GERMAN LLOYD

130 W. RANDOLPH STREET

CHICAGO, ILL.

Ta slika ameriške vojne ladje Wyoming je bila vzeta, ko je poslednji zapustila mornaričen pristan v Bostonu kot aktivna vojna ladja. Glasom londonskega dogovora za omejitve oboroževanja na morju je določena za stazinarja, ali pa jo bodo rabili pri mornaričen vojnah za tarčo Zgrajena je bila leta 1912. Razen to je briesnik več drugih starejših ladij iz sezname ameriške vojne mornarice.

Prizadevanja za diskreditiranje Proletarca

V Prosvetinem "Ljudskem glasu" (izdaja z dne 24. sept.) pravi bivši komunista Tony Sragal, da će bi se društvi Francisco Ferrer in Narodni Vitezzi združila, bi bilo manj dohodkov za Proletarca, zato so socialisti pobratimijo preprečili.

V naturi Sragal je, da se rad krega z resnico. In nadalje je njegovo svojstvo, da sovražni pošteni list, kakor je Proleta-

rec. Dejstvo je, da će se bi zdržitev izvršila, kakor so si jo zamisili Sragal in prijatelji, ne bi imel Proletarca zato niti fiska manj dohodkov. "Proletar" se ne obrača za podporo ne k Sraglu, ne k društvom. Je pa za združenje vseh pametnih ljudi za dobro stvar, in nima absolutno nič proti, če se vsa društva SNPJ. v Chicagu strnejo v eno. Ljudi ne bo zato nič več in nič manj, radičega ostane polje za širjenje Proletarca enako veliko.

V isti "Prosjeti" v zapisniku upravnega odbora je neprijazna opazka John Vogriča. V odstotnosti Moleka se je primenil neprijeten incident, in zato je bilo treba "fajn" odgovoriti Proletarcu, češ, Proletarec je — "napadel" Prosjeti... O tem so razpravljali na seji, kot pove zapisnik. Eden je dejal, da je Proletarec vedno branil koristi SNPJ. Nato John Vogrič: "Ne vem čemu? Saj ni bilo treba, taka velika organizacija, s svojim listom in publicacijami, se lahko sama brani."

Kakemu Sraglu ni zameriti, ali John bi lahko vedel bolje. SNPJ. ni bila vedno velika, niti nima dnevnika od začetka, niti ni res, da Proletarcu ni bilo treba voditi boja proti kristolovcem in reakcionarjem v SNPJ.

Pa tudi to je treba pribiti: Incident avgusta t. l. je pokazal, da se prav lahko primeri, da bo Proletarci tej jednoti že zelo potreben vpliv njenim publikacijam. Nekaj izmenjav v osobju, nekaj izmenjav v predprijanju, nekaj ofenzivne kateri bo cilj blagajna, pa je dan ves razlog Proletarcu za "ume-

JOHN ERMENC

John Ermenc (Milwaukee, Wis.) je kandidat socialistične stranke v petem okraju za poslanca v Wisconsin.

Akonferanca v Sheboyganu imela dober poset

Chicago, Ill. — Okrožna konference soc. klubov in društev Prospective maticice, ki se je vrnila prosto nedelej v Sheboyganu je bila v tem ozirih velik uspeh. Imela je dober obisk od strani zastopnikov organizacij severnega Illinoisa in Wisconsin, ki spadajo Prospective matici, in navzočih je bilo tudi večje število "opozovalcev", ki se zanimajo za prospective delo in so aktivi v delavskem gibanju. Diskuze o raznih vprašanjih so bile živahne. Podan je bilo tudi več referatov nanašajočih se na podporne organizacije, mladino gibanje in o delovanju okrožne organizacije. Konferenci je tudi ob sodila divjanja fašizma v Primorju.

Soboto zvečer se je vrnil komajski shod pod okriljem okrožne organizacije, ki je bil srednje dobro obiskan. Govorili so Chas. Pogorelec in A. Garden v slovenskem in Donald J. Lotrich v angleškem jeziku. Po shodu se je vrnila zabava.

Konferenci je predsedoval A. Garden, ki je bil izvoljen tajnikom okrožne organizacije, zapisnik pa je vodil Louis Beniger. V odboru organizacije so bili izvoljeni poleg tajnika: Zupančič za Sheboygan, Kamniker za Milwaukee, Mrs. Mary Somrak za West Allis, Pink za Waukegan in Lotrich za Chicago. Mladino je zastopalo pet delegatov, ženske pa so imeli okrog ducat zastopnic. Sploh so bile ženske jako vidne tako na shodi in še bolj pa na zborovanju. Prihodnja konferenca se bo vrnila enkrat spomladi v Chicagu.

Poročevalc.

Stavbinska in posojilna društva so varna

Chicago, Ill. — Iz poročila, ki ga je podal tajnik H. F. Cellarius konvenčni lige stav. in pos. društva, je razvidno, da je sedaj v tej deželi 12,342 stav. in pos. društva z 12,112 članimi. Imovina teh društav znaša \$8,695,154.220. Napredovalo je od prejšnjega leta \$679,119.893 ali približno 8 1/2 %. Povprečno se je

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

OKTOBER.

WAUKEGAN, ILL. — Veselica in dramska predstava kluba št. 45 JSZ v Slov. nar. domu v nedeljo 12. okt. pop. v zvečer.

GIRARD, O. — V soboto 25. oktobra priredbi kluba št. 222 J. S. Z. veselica in shod v Slov. domu.

DETROIT, MICH. — V nedeljo 26. oktobra predavanje v klubu št. 114 JSZ. Predavalec Joseph Siskovich.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 26. oktobra v dvorani ČSPS.

SPRINGFIELD, ILL. — Klub št. 47 JSZ. bo imel v nedeljo 26. oktobra v prenovljenem Slovenskem domu dramsko predstavo in veselico.

COLLINWOOD, O. — V nedeljo 26. oktobra konferenca JSZ v Slov. del. domu.

COLLINWOOD, O. — Veselica s programom kluba št. 49 JSZ v nedeljo 26. oktobra v S. D. D.

NOVEMBER.

MILWAUKEE, WIS. — Slavnost dvajsetletnice soc. pevskega zboru "Napred" v nedeljo 2. novembra v S. Side Turn Hall.

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 30. novembra v dvorani ČSPS.

DECEMBER.

CHICAGO, ILL. — Silvestrovza bava kluba št. 1 v sredo 31. decembra v Lawndale Masonic Temple.

JANUAR 1931.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 25. januarja dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.

FEBRUAR.

CHICAGO, ILL. — Varijetni program v dvorani SNPJ. v nedeljo 22. februarja. Izvaja ga mladinski odsek kluba št. 1 v angleškem jeziku s sodelovanjem drugih klubov odsekov.

MAREC.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 22. marca dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.

APRIL.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 26. aprila koncert "Save" v dvorani SNPJ.

MAJ.

CHICAGO, ILL. — Prvomajska slavnost kluba št. 1 v petek 1. maja v dvorani SNPJ.

Tajnike klubov prosimo, da nam sporoči datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.

"New Leader"

angleški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročniš \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnošči slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naročniš no zanj sprejema "Proletarec".

CHAS. POGORELEC, Business Manager.

Sworn to and subscribed before me this 24th day of September, 1930.

Wm. F. Joncke. (My commission expires March 27th, 1934.)

posodilo na vsako stanovanjsko hišo Za mnoge ljudi sploh ni pomoci, ker (kakršne lastujejo delavci) \$3,400. jih ne pripravi misli. Eni gredo na članstu so napredovala od prejšnjega leta 115,304.

Liga stav. in pos. društvo je izvedala začitne zakone teh ustanov. Priborila je nadalje olajšave v obdavčenju stav. in pos. društva. Oprečena so dohodniških davkov, oziroma davka na dobitek, katere deleže na deleže svojih članov.

V polomidi bank širom dežele se je ponovno dokazalo, da so stavbinska društva najvarnejše finančne ustanove za vlaganje prihrankov.

V Chicago ima naša ljudstvo tako ustanovo v Jugoslovanskem stav. in pos. društvo. Vloge so varne, razen tege se vam dobro obrestujejo. Kobilice denar, ni nevarnosti, da bi vam stav. društvo, zapri vrata, kajti dobite ga takoj, v nobenem slučaju pa vam ni treba čakati nanj dalj kot 30 dni. To društvo bo izdal 48. sejri dne 3. oktobra v svojem uradu na 2552 So. Central Park Ave.

Naj se omenim, da se konvencija Illinoiske lige stav. in pos. društva vrši 14.-16. oktobra v Freeportu. I. Naše društvo bosta zastopala dva delegata.

Joseph Steblay, tajnik.

Iz Washingtona

WENATCHEE, WASH. — Mislim, da iz tega kraja Proletareci še ni imel dopisa. Sploh je zapad zelo slab za stopan s poročili v Proletarcu.

Tu v Wenatchee Valley so največ sadni vrtovi (fruit farms). Jabolka so letos dobro obrodila. Obiranje jabol je že dalj časa v teku. To je akordno delo, ki plača 5¢ od bakse. Kateri tega dela ni vajen, ne zasluži skoraj nič, kajti bitti mora urenen kot verveč, in paziti, da ne pada z leske. Ljudi je tu in vseh vetrov Zed. držav, ne le ker je nekaj dela pri farmarjih z obiranjem sadja, neko ker dvanajst milij od teh grade velik jaz (dam), pri katerem je zapošljeno 1,200 ljudi, toda delo se radi velikega delava brezposelnih in uradnikov.

Naši rojakov med farmarji je takoj, kolikor je meni znano, kakih dvanajst družin, največ iz Bale Krajine, par Štajerjev, en Ribnican in ena "ljubljanska sraca". Za slovenske časopise se ne zanimajo, kajtor tudi ne podporna društva. Pravijo, kaj mi bo jednota, saj imam insurance za pet ali deset tisoč. Seveda so skoraj vse precej premožni in tudi pobožni.

Nekoč sem pokazal Proletarca. Tolklo že vedo o njemu, da v cerkvi ni dobro zapisan, pa je eden pobožnih "strahl", da me bo hudič vzpel, če bom bral tak list. Nu, jaz berem kakega pol dučata slovenskih listov, najhujši Proletarci in Prosjeti, pa me nadigrali tudi 50,000 tisoč kar po pričerni ceri, tedaj sploh ne gredo na trgu. Določeno je, da se ga posluje na trgu največ 60,000 vagonov.

Zagotovljeno je, da vlaada ne bo nadlegovala ljudi, ki bodo porabljali grozdje za izdelovanje sokova v svetu.

Preskrbljeno je, da je za protekajoči prizadetih, kjer in kadar potrebno.

Kakovost grozdja je letos boljša kot kdaj prej, in cene so nizke. Priporočljivo je, da si ga odjemalcem nabavijo sedaj, ko še ni načala.

REPORTS AND COMMENTS

Our Doings Here and There

By JOHN RAK.

We have just received a new supply of "Yerney's Justice" by Ivan Cankar. A novel by a man who was the greatest writer in Jugoslavia. Write for our price list of this and other English books.

News from Latrobe

Again I wish to announce some of the activities of our movement of Westmoreland county. On Sunday September 21, the county local held its regular meeting with comrade Oscar Simpson acting as chairman. The meeting was well attended.

For the fall election we have a complete county ticket of Socialist candidates. I therefore appeal to the voters of our county to support these comrades and help elect them into office.

On Oct. 25, we will have with us James H. Maurer, socialist candidate for governor of Pennsylvania. He will speak in Greensburg that eveing. Comrade Crosswaith recently spoke at meetings in Irwin, Yukon and Herminie. All were well attended. In Greensburg and Jeanette he was unable to obtain a permit from the mayors to speak.

Again the Westmoreland Socialists invite the young folks to attend their meetings. Why not attend some of the affairs sponsored by the Socialists? Dorothy Britz of Export and the Zornik boys of Herminie are the only Slovenes that come. How about the rest of you? Your place is in the labor movement and we would be very glad to have you join our ranks.

Before I conclude I wish to congratulate the members of the newly organized sub-branch of Detroit. I wish you success! If any of the sub-branches of Detroit, Milwaukee or Johntown would like to have some Socialists songs just drop me a line and I have plenty on hand.

Jane Fradel, 1004 Alexandria St., Latrobe, Pa.

Stumped

Caller—Are you sure the manager is not in?

Office Boy—Do you doubt his word, sir?—Halifax Chronicle.

Love's Young Dream

Sweet Thing—I didn't accept Jack the first time he proposed.

Catty Thing—No, dear; you weren't there.—Life.

GROZDNI SOK

ZA DOM

JE DOVOLJEN

POPOLNA PROTEKCIJA ZAGOTOVljENA

CALIFORNIJSKI vinorodniki so dobili zagotovilo zvezne vlade, da umešava-nje federalnih oblasti proti odjemalcem grozdja, ki bodo iz njega napravili mošt izključno za domačo porabo, ne bo do-voljeno.

Grozje dozoreva letos dva tedna preje kot običajno — poznejše vreme bo morda škodovalo sedanjim kakovostim.

VLADA SE NE BO UMEŠAVALA

California Grape Control Board Limited

SAN FRANCISCO

CALIFORNIA

KUPITE

SOČNO GROZDJE

SEDAJ POD VLADNIM

NAČINOM KONTROLE

85% vsega kalifornijskega grozdja se razpečava na trgu s posredovanjem agencij, ki kooperirajo s California Grape Control Board, Ltd.

Te agencije so:

California Fruit Exchange

California Vineyardists Association

San Joaquin Grower—Shipper Association

A Jugoslav Weekly
Devoted to the Interest
of the Workers.

Official Organ of
Jugoslav Federation, S. P.

NO. 1203.

Published Weekly at 3639 W. 26th St

CHICAGO, ILL., OCTOBER 2nd, 1930.

Telephone: Rockwell 2864.

VOL. XXV

Machinery and Poverty

The fact that the greatest misery and poverty in the world are in those parts of the world where there has been the least use of machinery ought to put us on our guard against some loose thinking about machinery. Men who have seen the machine drive their comrades out of jobs on to the streets have been afraid that the machine would produce a jobless age. On the contrary, in the long run the machine tends to make more jobs and to shorten hours. This is true because by making work easier and cheaper it enormously increases the total production of things that men need and can pay for. Thus, printing machinery has made possible newspapers and magazines at a very low price and so has increased the number of printers over the old days, besides giving work to the makers of the machines. Machines have made it possible to spend less time and energy on bare necessities and to satisfy more of men's wants for other things. The tragedy of capitalism has been that not only now but in all generations in the short run the underdog has paid for this progress. The mass of workers may in time be absorbed in new lines but in that process of absorption men suffer horribly and the older workers are never absorbed. Men eat in the short run not in the long run. Hence the need of dealing with a problem as old as machine civilization which in its present acute form we call "technological unemployment". The individual capitalist will not deal with it because his first interest is to increase his profit any way he can. Thus many corporations control the rate of introduction of machinery by holding new patents off the market, etc., in order to conserve maximum profits. They do not control the rate of introduction in order to protect labor. Neither do they use the machine to lighten labor and shorten hours as they ought. Only a social control of our economic processes will enable us to deal with these problems.

TERMS AND SLOGANS ARE CHANGING

There is barely a publication that, when discussing the situation of today, does not call it "unemployment".

Formerly it was a "business slump", a "panic", "hard times" or some other such term. But today it is "unemployment", a term taken directly from the vocabulary of labor. Terms are changing.

In like manner the slogan of politicians are changing. It is no longer the "tariff", a "full dinner pail" or some other such meaningless phrase.

Today the politicians and the political press speak of labor legislation, social insurance, power control, anti-injunction laws, yellow dog contract—all very definite labor demands.

There is a change, a very definite leaning toward labor and social needs. Why?

Because the politician finds it harder to get the ear of labor without giving him an "ear-full". That is the most encouraging sign of the day.

It does not mean that the worker will not be fooled again. But it does mean that it takes more than an iridescent wooden minnow to fool him.—Milwaukee Leader.

SOUTHERN WAGE RATES

Wages are lower in the south than in the rest of the country, according to recent statistics published in a book issued by the University of North Carolina, and reviewed by the United States bureau of labor statistics.

The widest difference is shown in agriculture, where wages for farm laborers in July, last year, were \$1.55, or only 48 per cent of those in other parts of the country. Wages in southern railroad repair shops in 1927 averaged 99.5 per cent of those in other parts of the country; in foundries and machine shops, 80.4 per cent; cotton-textile industry, 66.3 per cent; knit goods, 59.6 per cent; lumber, 62.5 per cent.

The difference is less among organized than among unorganized workers.—Cleveland Citizen.

CAPITALIST LIBERTY

Advocates of capitalism are very apt to appeal to the sacred principles of liberty which are all embodied in one maxim: The fortunate must not be restrained in the exercise of tyranny over the unfortunate.

Bertrand Russell.

With all my heart I protest against a system in which the lapdogs of the rich are the social superiors of the children of the poor.—Eugene V. Debs.

PROLETARIAN

AMERICA NEEDS SOCIALISM

By Norman Thomas

The next few months must see an even greater growth in the ranks of an intelligent and militant Socialist party.

Never was such a party more needed. Capitalism, old and new alike, is breaking down. It is failing to provide even such security for wage workers as chattel slaves had from their owners. It talks rugged individualism but steadily drives the individual farmer or business man to the wall by the growth of mergers. It talks peace but does not know how to lay the foundation of peace in an interdependent world.

More, however, is necessary than the failure of capitalism to arouse the people to the possibility of an intelligent Socialism. That task requires education, agitation and organization. The school of hard knocks has its uses, but too often its graduates are simply knocked out. It is a peculiar challenge of the times that we should point the way out of poverty, the continuing menace of war and the slavery of our capitalist, imperialist world to plenty, peace and freedom. It is not enough that we merely point the way. We must work out a concrete program for men who cannot live on the bread of a future Utopia but must have something now, something which will take them nearer to their goal.

CLEVELAND SOCIALISTS PLAN VIGOROUS CAMPAIGN

The Party on the ballot in spite of the obstacles thrown in its way by new election law

Cleveland, O. The Socialist Party of Cuyahoga County, where Cleveland is located succeeded in getting

labor voter to register. Registration dates are set Oct. 2, 10, and 11.

There will be a joint meeting of the Socialist Party members held Monday, Oct. 6, at Superior Bldg. Superior Ave. (opposite the Main Library). All details of the campaign

will be explained by comrades Mandelkorn, Willert and Martinek. —Comrades of Cleveland and vicinity and all Socialist Party sympathizers are invited to attend.

Geo. Koop will Speak in Waukegan

On Sunday, October 5, George Koop, Socialist candidate for United States senator, and Clarence Senior, executive secretary of the party will speak at a mass meeting at the Slovene National Home in Waukegan. Socialists and sympathizers are urged to come to this meeting and help out the socialist campaign in this part of Illinois. Prior to the mass meeting the state executive committee will hold a session at the same place.

Socialist Party candidates in the coming election are: For Sheriff: Harry E. Schreiber; for County Treasurer: Rebecca Yelle; for County Auditor: Jennie L. Harvey; for County Commissioner: Noah Mandelkorn; for County Prosecutor: Moses Benjamin; for State Senators: M. Epstein, Joseph Jauch and M. Weintraub; for Representatives to General Assembly: Andrew Brezina, Edna Hastings, Charles Kunz, William Maiin, Joseph Martinek, John Rihimaki, John G. Willert and Rob. Wuffli.

The campaign committee, consisting of comrades Kuliman, Krebel, Martinek, Weintraub and Parker decided in a program of vigorous campaign. Four district managers were elected to take care of systematic distribution of the literature and of organizing a force of election watchers. For the first time in 12 years, since the split, the Socialist Party will have a chance to have its witnesses in voting booths and it intends to make good use of this opportunity. The party is urging every loyal comrade or Socialist sympathizer to get in harness and to volunteer for this important service. Report for duty at once at your district campaign managers, whose addresses are: 1. District (West Side) John G. Willert, 3469 W. 54th St.; 2. District (South East) Joseph Martinek, 4732 Broadway; 3. District, J. Krebel, 6409 St. Clair Ave.; 4. District (North East) Henry Kuliman, 10729 Hathaway St.

The most important task before the Socialists of Cleveland is to get out the labor vote to register. In the years past our greatest handicap was open refusal of radical voters to register and to vote because they were sure that such vote will most surely be stolen. Now when we will have again election watchers lets get busy and get every socialist and

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

You boys and girls that are working should feel proud that you have been able to build up the wealth of this country (the richest in the world). But what the dictators have been doing all the while you have been making all this wealth? The latest dope has it that you have left 2% of the population (the capitalist class) own 60% of all the wealth, 33% of the population (the middle class) own 35% of the wealth, while you the workers who constitute 65% of the total population have been satisfied with just 5% of the wealth. These figures are taken from the Milwaukee Socialist Campaigner which carries snappy news to wake up you folks that have been asleep all the while the 2% have been making hay. It points out that there are distinctions or classes between the inhabitants of our dear U. S. A. But we agree with the Campaigner to the dot, that it has proved its point without a flaw.

Chicago is to have the next conference late in the Spring of 1931.

From late reports we gather that the terrible struggles and gun fights ensued for several days preceding the last German elections. The Fascists were a party to most of them. As result many were killed and many more were injured. That may be one way of accounting for the slide towards Fascism. But the German people, we are sure are an aggressive lot and will correct these irregularities at the next election.

Ivan Molek spoke on his visit to Europe at the last meeting of club No. 1, J. S. F. John Olip, Joseph Owen and Frank Alesh were others to tell of their impressions. Not all of the report were the same, in fact each person having different objectives expressed different viewpoints. Some were very controversial. Four new members were accepted, which all goes to bid well towards establishing the prestige of our club to where it was before the Detroit Club displaced us of First Place.

Filippo Turati gives a good account of what transpired in Trieste before, during and after the trial of Slovenes charged with conspiracy and the subsequent execution of four prominent youngsters. This group of Slovenes were accused of working to separate Slovene districts from Italy down to the assassination of Mussolini and reports say that nothing else, no evidence, but their confession, presumably forced confessions, were used in convicting them. The story appears in the New Leader of New York City and should interest our Jugoslavs. The prominent Heywood Brown also has a splendid portrait of "Why Can't America Lead."

Preceding the conference of Clubs and Lodges of the Educational Bureau of J. S. F. at Sheboygan, Wis. last Sunday a mass meeting was held. Chas Pogorelc, Anton Garden and Yours Truly were the speakers. William Snow, former Secretary of Cook County S. P. dropped in on the meeting.

The conference was one of the best ever held. Anton Garden presided and Louis Beniger recorded the minute. Practically every representative reported progress although several complained of trying conditions. Comrade Beniger made a report on "The Young Folks and What To Do To Gather Them Into Our Ranks". Comrade Pogorelc reported on our press and that portion showing a steady gain for Proletarec in these terrible times was received with approval. Charles appealed for ever more cooperation in strengthening Proletarec. New subs and ads are its chief supply. Comrade Zornman reported on the means of sustaining fund for the upkeep of the Conference so as enable it to carry out its educational program. A committee of five was selected to act with the Gouverneur have their heads? the secretary and put as much of Answer: They vote the old party his plan as possible into operation. ticket.

THE WHEAT SENSATION

What is behind the attack made upon Soviet Russia by Secretary of Agriculture Hyde?

He charges that Soviet Russia's operations in wheat on the Chicago Board of Trade have been made for the purpose of depressing the price.

The president of the board replies that the board is a recognized world market and that hedges protecting grain in all positions over the world are customarily placed there.

The All-Russian Textile Syndicate, which acted for the Soviet government in the grain transactions, says its operations were for the customary hedging purposes and that it has not bought or sold enough grain to affect the world price.

The business conduct committee of the board is conducting an investigation and will report to Secretary Hyde.

The congressional committee, headed by Congressman Hamilton Fish of New York, which has been investigating Bolshevik activities in America, may probe the affair too.

An outsider can only guess what is back of the whole matter. Our best guess is that it is an attempt to find a goat upon which to place the blame for the failure of the federal farm board to jack up the price of wheat — and that Soviet Russia has been selected as the goat. We shall be surprised if the investigation discloses any real effort on the part of the Soviet government to manipulate the price of wheat in America.

Probably it is too much to hope that the investigation will open the eyes of the people to the unnecessary nature of speculative buying and selling of wheat or any other grain, or of stocks and bonds.

Why should there be a speculative market for any of these things — a market in which no actual delivery is made or intended?

Why should not boards of trade and stock exchanges be abolished?

What purpose do they serve except to gratify the desire to gamble?

If men must gamble, it would be better to shoot craps than to gamble in grain and securities, for this latter type of gambling is liable to have far-reaching consequences.

For instance, it is well known that the stock gambling craze of last year precipitated the present industrial depression. It was not the bottom cause, of course — the capitalistic system of industry was in its very nature the ultimate cause — but stock gambling precipitated the depression at that particular time. Without the stock boom, no one can tell how the depression might have been delayed.

Again we inquire: Why should not boards of trade and stock exchanges be abolished? — Milwaukee Leader.

AND HOMES ARE

BREAKING UP

Recently The Milwaukee Leader published an illustrated news article in which it was shown that the pressure of unemployment has in Milwaukee county increased the number of foreclosure sales of homes in an alarming manner.

It is chiefly the small homes of workers that are made to feel the heavy hand of an unmerciful development and are wrecked through unemployment.

In following the legal notices contained in our exchange papers we find that the situation is not one wit better in other states. If anything, it appears to be worse.

We have at hand the latest copy of The Labor Advocate, a weekly paper published in Nashville, Tenn.

In this single issue are contained 72 legal notices.

Of these 72 notices, 41 announce the foreclosure sale of homesteads while 13 announce the foreclosure sales of lots and lands.

The balance of the notices are to creditors calling for filing of claims or absentee debtors informing of suits begun against them.

In the face of such figures the charge that Socialism will break up the homes makes us smile. — Milwaukee Leader.

DO YOU WANT WAR'S CRIMES?

Who wants to see cruel war again,

With all its after-wave of crime?

Would you go back to war's cruel days?

And have another such a time;

When men are soon turned into brutes,

And wholesale murderers, by law,

Upon the bloody battle-fields,

Like in the past, so many saw?

Who wants to fight for capital,

To fill men's pockets full of gold,

While they stay home and profiteer,

As they've ever done, we have been told?

They'll send their boys into the war,

All for their greed and selfishness;

Though they'll pretend it is a war

Humanity's great cause to bless.

Is that the way God blesses us,

To make us murder brother-men?

Ah, no! if following his laws

We'd never have a war again;

For he would fill our souls with love,

And not with hatred for mankind.

'Tis selfish greed and jealousy

That causes all the wars, we'll find.

Then cease to make war instruments,

And thus prepare for it no more.

On battlefields ne'er meet again,

And warfare then will all be o'er.

And men will learn to live in peace.

And all life's happiness they'll find

In living in a Christian way

And always being good and kind.

Martha Shepard Pippincott.

A surplus of wheat, ruinous prices for grain to farmers, a high price for bread—millions starving even in lands with a great surplus of grain.—Don't you think there should be some drastic operation of this economic system of ours?